

KUOPIO

KUOPIO ON ILMASTOPOLIITTI NEN OHJELMA SEKÄ
HIILITASE- JA PÄÄSTÖVÄHENNYSSSELVITYS

TOISEN SIDOSRYHMÄTYÖPAJAN KOOSTE

Toimenpiteet

2.10.2019 14–17

KUOPIO ON MUSIIKKIKESKUS

RAMBOLL

TOINEN TYÖPAJA

- Keskiviikkona 2.10. klo 14–17
- Osallistujia järjestäjien lisäksi 26 henkilöä
 - Paikalla muun muassa edustajia Kuopion kaupungin eri palvelualueilta, kaupungin liikelaitoksista ja osakeyhtiöistä, tutkimuslaitoksista
 - Ohjelmassa
 - kaksi alustuspuheenvuoroa
 - työskentelyä teemapisteillä
- Työpajan tavoitteena määritellä niitä toimenpiteitä, joilla lähdetään kohti Ilmastoviisaan Kuopion tavoitteiden toteuttamista. Toimenpidetyöskentelyn pohjana oli mm. Kuopion resurssiviisausohjelmassa tunnistettuja toimenpiteitä.

TYÖSKENTELY TYÖPAJASSA

Tilaisuuden työpajatyöskentelyn osuus koostui kahdesta osasta

- kuudella eri teemapisteellä kiertäminen (taulukon mukaiset 5 pistettä eri sektoreille sekä yksi piste vision ja tavoitevuoden kommentoimiseksi)
- keskustelua yhteistyöstä

Tuloksena yhteensä 63 erilaista toimenpide-ehdotusta, joiden avulla voidaan lähteä tavoittelemaan ilmastoviisasta Kuopiota.

Toimenpide-työskentelyn pohjana käytettiin mm. Kuopion resurssiviisausohjelmassa tunnistettuja toimenpiteitä

Sektori	Toimenpiteiden lkm
Liikenne	17
Maatalous & ruoka	13
Energia, teollisuus, työkoneet, rakentaminen	10
Metsätalous, hiilinielut, päästökompensaatiot	10
Muita sektoreita	13

Maatalous ja ruoka

Maatalouteen liittyen keskustelua käytiin hiiltä sitovaan toimintaan, uusiutuvaan energiaan, materiaalien jälleenkäyttöön sekä turvepäästöjen vähentämiseen liittyen. Maatalouden biokaasutuotannon edistäminen tunnistettiin mahdollisuudeksi (mm. maatalouden lietteistä biokaasua ja lannoitetta). Kannatusta sai toimenpiteenä biokaasun tuotanto ja liikennekäyttöön jalostaminen maatilojen yhteislaitoksissa. Lisäksi keskusteltiin maatalousekosysteemistä, jossa energia ja ravinteet kiertävät viisaasti.

Ruokaan liittyen keskustelua käytiin erityisesti lähiruokabrändin kehittämisen näkökulmasta. Tähän tarvitaan toiminnan tukemista (mm. julkisen sektorin tuki), muutosta liha- ja maitotalouspainotteisesta toiminnasta kasvispainotteiseen maatalouteen sekä maatilojen erilaisia yhteistyömahdollisuuksia. Lisäksi keskusteltiin reseptiikan kehittämisestä niin, että kasvisruoka olisi maukasta ja ravitsevaa. Ruokahävikin vähentäminen erityisesti kaupungin omassa toiminnassa on oleellista.

Energia, teollisuus, työkoneet, rakentaminen

Teemapisteellä käytiin laajasti keskustelua toimenpidevaihtoehdoista. Rakentamisessa keskusteltiin puurakentamisesta ja kestävästä rakentamisesta. Energiaan liittyen keskusteltiin polttamisen tulevaisuudesta ja toisaalta uusiutuvien energiatuotantomuotojen lisäämisestä. Erilaisten toimenpiteiden ketjuvaikutukset tunnistettiin, kuten esimerkkinä energiatehokkaan katuvalaistuksen myötä voidaan luoda miellyttävämpää kaupunkiympäristöä, joka taas lisää esimerkiksi pyöräilyä.

Metsätalous, hiilinielut, päästökompensaatiot

Tällä teemapisteellä keskusteltiin kolmena pääteemana koskemattomien ekosysteemien suojelemisesta, ekosysteemien ennallistamisesta sekä käytäntöjen parantamisesta käsitellyissä metsissä. Tässä olisi punnittava erilaisten ekosysteemien monipuolisuus sekä hiilinielujen määrä. Tärkeänä mainittiin, että metsäpinta-alaa tulisi hoitaa jatkossa ilmastoviisaalla tavalla, jossa metsänomistajilla sekä metsäalan yrityksillä on vaikuttava rooli.

Työpajamateriaaleissa mainittiin metsien monipuolisuuden tärkeydestä sekä kannustamisesta suojeluun. Lisäksi yhteistyön tärkeys esimerkiksi metsänomistajien kesken ilmastoviisaan toiminnan lähtökohtana nostettiin esiin.

Kaupunkiympäristöön toivottiin lisää vihreää ja vähemmän asfalttia, ja monimuotoisuuden näkökulma toistui keskusteluissa. Soiden ojitukset tunnistettiin helppona toimenpiteenä, jolla on kuitenkin isot vaikutukset ilmaston näkökulmasta.

Liikenne

Liikenteeseen liittyen keskusteltiin muun muassa joukkoliikenteen kehittämisestä, kimppakyydeistä ja liityntäpysäköinnistä. Joukkoliikenteestä toivottiin kattavaa, helposti saavutettavaa sekä edullista tai tuettua. Kimppakyytien avulla voitaisiin vähentää yksinliikkumista autolla, mutta jonkinlainen yhteinen sovellus kimppakyytien tarjoamiseen olisi tarpeellinen. Hyvin suunnitellussa liityntäpysäköinnissä tulisi huomioida erilaiset liikkumisen tavat (autoilu, joukkoliikenne, pyöräily) ja niiden ketjuttaminen joustavasti. Kuopion kaupungin yhteiskäyttöiset sähköpyörät ovat hyvä tapa liikkua keskustan alueella, mutta voisiko ajatusta laajentaa myös yhteiskäyttöautoihin, jolloin omistamisen tarve vähenee. Liikenteeseen liittyen keskusteltiin lisäksi kutsuliikenteen järjestämisestä syrjäseuduille, etätyömahdollisuuksien myötä vähenevästä liikkumisen tarpeesta, kaasu- sekä vetyautoilusta ja autokannan uudistamisesta.

Muita sektoreita

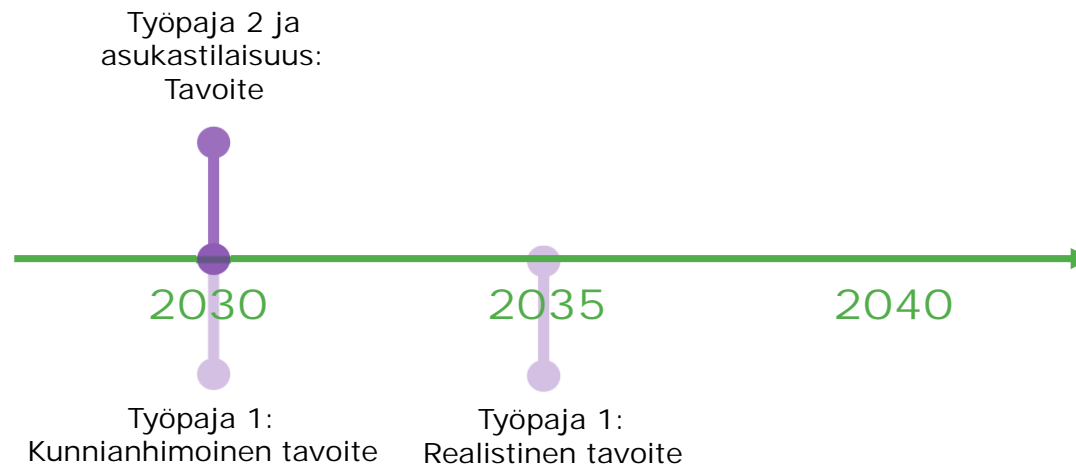
Kahtena keskeisimpänä teemana keskusteluun nousivat kiertotalous ja kulutukseen vaikuttaminen (kuten ympäristökasvatus). Kiertotaloudessa keskeisinä asioina olivat infra, kaupunkirakenne ja rakennuksiin liittyvä materiaalien hyötykäyttö. Rakennusten monikäyttömahdollisuuksien edistäminen sekä asemakaavojen läpikäyminen muuttuvien tarpeiden näkökulmasta herättivät keskustelua.

Suunnittelun sosiaalisuutta yhdessä asukkaiden kanssa sekä viherkertoimen käyttöä kaavoituksessa korostettiin työpajassa jätetyissä materiaaleissa.

Arkitasolla erilaiset yhteiskäyttöratkaisut liikkumiseen, tavaroihin sekä työvälineisiin liittyen mainittiin tällä teemapisteellä. Lisäksi keskusteluihin asioihin kuuluivat jätehuollon ratkaisut, joissa materiaalien entistä parempaa hyödyntämistä raaka-aineena korostetaan sekä ihmisten motiivointi yleisesti siihen, minkälaisia hyötyjä omaan arkeen voi syntyä toimenpiteiden toteutumisella.

VISI O JA TAVOITTEET

- Visiokokonaisuutta täydennettiin ja kommentoitiin
 - Korostettiin sitä, miten näkökulmana tulisi korostaa positiivisuutta ja mahdollisuuksia: arkea helpottavat ilmastoteot, elämänlaadun parantaminen, parhaillaan ajan ja rahan säästämistä
- Tavoitevuodeksi ehdotettiin vuotta 2030 (kun ensimmäisessä työpajassa keskusteltiin vielä vuoden 2030 olevan kunnianhimoisen tavoite ja vuoden 2035 realistinen tavoite). Tässä toisessa työpajassa mainittiin mm. vuoden 2035 olevan lepsu tavoite.
 - Lopullisen tavoitteen määrittelemisessä on huomioitava FISU-kuntien tavoite hiilineutraaliudesta: "Kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään 80 % 2030 mennessä vuoden 2007 (tai 2005) tasosta ja tavoitellaan hiilineutraalisuutta 2030 mennessä" (neuvottelukunta 11.4.2019)

VISIO

Ilmastoviisas Kuopio: Saavutettava ja puhdas, johon kuuluu positiivinen mieliala ja arkea helpottavia tekoja

- Puhdas luonto vesistöineen ja metsineen on lähellä ja ihmiset voivat hyvin
- Ilmastoviisautus kaavoituksessa ja suunnittelussa
- Palvelut ovat helposti saavutettavissa
- Olemassa olevia resursseja käytetään viisaasti
- Ilmastoviisasta ja terveyshyödyt huomioivaa energiaa: keskitettyä ja hajautettua
- Liikenteessä ilmaston ja terveyden kannalta hyvät liikkumisen muodot ja käytännön ratkaisut
 - Rohkaistaan käyttämään uusia liikkumisen tapoja ja mahdollistetaan kaupungin infran avulla
 - Kannustetaan kimppekyyteihin ja parannetaan liityntäpysäköintiä
 - Viisas liikkuminen
- Kaupungin kasvaminen tapahtuu hiilineutraalius-tavoitteisiin vastaten
- Kuopion erilaiset alueelliset piirteet ovat huomioituna
- Ilmastoystävällinen elämä onnistuu niin kaupungissa kuin maaseutumaisessakin ympäristössä
- Maatalous ja lähiruoka
 - Ruokailutottumukset osana ilmastoviisasta ruuantuottamista
- Metsät sekä hiilinielut osana ilmastoviisasta Kuopiota
 - Kaupungin ja yksityisten omistamat alueet ilmastoviisaasti käytössä
- Yksilön tasolla ilmastoasiat näkyvät osana sujuvaa arkea:
 - Liikkuminen, syöminen ja arjen valinnat, asuminen
- Tehdään rohkeita ratkaisuja
 - Paikallisyhteisö Siilinjärven ja Kuopion välillä
- Hankinnat/ostot tavoitteellisia ja vastuullisia, muutetaan tulevaa!

Täydennyksiä:

- Helpottaa elämää, parantaa elämänlaatua, säästää aikaa ja säästää rahaa. Täynnä mahdollisuuksia
 - Esim 1. Ei tarvitse käydä tankilla, kun auto latautuu yön aikana pihassa. Esim. 2. Hyvä paikka siirtyä terveellisempään ruokavalioon (runsas punainen liha huonompi terveydelle + huonompi ilmastolle)
- Reaktiivisuus vs. pro-aktiivisuus > mukaudutaan tilanteeseen VAI käännetäänkö tilanne eduksi?
- Arkea helpottavia ilmastotekoja
- Positiivista muutosvoimaa
- Metsien kasvusta ja elinvoimasta huolehtiminen
- Kansainvälisyys
- Yhteiskäyttöisyyden lisääminen, kiertävät palvelut (kun kiinteää palvelupistettä ei tarvita)
- Kiertotalous, lainaus
- Ilmastoviisas Kuopio
 - Viisaasti asetetut, kohtuudella saavutettavissa olevat ilmastotavoitteet ja oikeita tekoja
 - Konkreettisia tekoja
- Asumisen tiivistäminen, mutta ei puistoalueiden kustannuksella
- Kaupungin elinvoimaa ja ilmastoasioita ei saa erottaa: ilmastoasioiden ratkaisujen tulee tukea elinvoimaisuutta

YHTEISTYÖ 1/2

Työpajassa keskusteltiin lisäksi siitä, minkälaisella yhteistyöllä tavoitteisiin pääsemistä ja eri toimenpiteiden toteutumista voidaan edesauttaa, nopeuttaa ja parantaa.

Keskustelussa huomioitiin muun muassa liikkumisen erilaiset palvelut ja niihin liittyvä yhteistyö (julkinen liikenne, kimppakyyti-sovellus, yhteiskäyttöautot, liikkumisen tarpeen vähentäminen).

Yhteistyömahdollisuutena nähtiin lisäksi ilmastokumppanuus erilaisten yhteisöjen, kaupunkien ja yritysten kesken. Yleensä monipuolinen yhteistyöfoorumi (palveluntuottajia, tiedeyhteisö, kaupunki, valtio, järjestöt, jopa allianssityyppinen toiminta) ilmastotavoitteiden toteuttamiseksi lisäisi yhteisiin tavoitteisiin pyrkimistä.

Metsätalouden tavoitteisiin pääsemiseksi yhteistyöllä on tärkeä rooli. Metsän omistajat ratkaisevat useita asioita, mutta tiivis yhteistyö mm. metsänhoitoyhdistysten, metsäyritysten, kaupungin päättäjien ja koulutuksen kesken voi kohentaa yhteisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

YHTEISTYÖ 2/2

Tunnistettuja tahoja ja toimenpideketjuja, joiden välillä yhteistyöketjuja ja keskinäisiä riippuvuuksia:

- Tutkimuslaitokset tiedon tuottajina
- Poliitikot päätöksentekijöinä
- Markkinat ratkaisujen ja palvelujen tuottajina
- Kuluttajat valintojen tekijöinä

Kokonaisuus koskettaa kaikkia laajasti, jonka vuoksi tarve eri sektoreiden väliselle yhteistyölle on ilmeinen työpajassa keskustellun mukaan. Tavoitteiden toteutumiseksi tarvitaan Kuopiossa seudullisesti yhteinen tahtotila ja vahva poliittinen sitoutuminen.

Yhteistyötä ovat tiivistämässä lisäksi TKI-toiminta monipuolisesti luomassa vuoropuhelua tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden osalta oppilaitosten, yritysten sekä julkisen sektorin välille.

Yhteistyön tuloksena on hyvä tuottaa yhteistä materiaalia esimerkiksi kaupunkilaisten käyttöön. Tiedon lisääminen ja opastaminen tuovat tavoitteita lähemmäs yksilön tasoa.

TYÖPAJAN ANTI

Työpajassa jätettiin useita toimenpide-ehdotuksia, joiden osalta oli mietitty hyvinkin pitkälle toteuttamiseen vaikuttavia tekijöitä, kuten aikataulutusta, resursointia sekä vastuutahoja. Monipuolisesti eri sektoreille suuntautuvat toimenpiteet kohdistuivat niin kaupungin vastuualueelle kuin yritysten ja muiden toimijoiden vastuulle.

Aiheen ympärillä käytiin keskustelua sidoksista, miten ilmastoteot ovat sidoksissa myös muun muassa terveyteen ja hyvinvointiin, ja kuinka yksittäisellä toimenpiteellä voidaan saada aikaiseksi polkuvaikutuksia, jotka johtavat laajempiin ilmaston kannalta positiivisiin tuloksiin.

Pohdintaa herätti se, miten pystytään tunnistamaan ne toimenpiteet, joilla saadaan parhaiten vaikutuksia päästöjen vähentämiseksi. Resurssien ollessa rajalliset, olisi tärkeää tunnistaa ne toimenpiteet, joilla saadaan aikaiseksi näkyviä tuloksia, jotta resursointi kohdistetaan oikein.

Työpajassa jatkojalostettiin ensimmäisessä työpajassa (5.9.2019) määriteltyä visiota sekä asetettuja tavoitteita hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Tavoitevuodeksi ehdotettiin vuotta 2030.

KUOPIO

LISÄTIETOA: www.kuopio.fi/ilmastopoliittinen-ohjelma

RAMBOLL